

inherere, qui tecum vel aurigam, vel venatorem, vel aliquem histrionem simul amabant; quanto magis te delectare debet eorum conjunctio, qui tecum amant Deum, de quo nunquam erubescet amator ejus, quia non solum ipse non potest vinci, sed etiam dilectores suos reddet invictos. Nec tamen etiam in ipsis bonis, qui te vel precedunt vel tibi comitantur ad Deum, spem tuam collocare debes, quia nec in te ipso debes quantumcumque profeceris, sed in illo qui eos & te justificando tales facit. Securus es enim de Deo, quia non mutatur: de homine autem nemo prudenter securus est. Sed si illos qui nondum justi sunt, amare debemus ut sint; quanto ardentius qui jam sunt, amandi sunt. Sed aliud est diligere hominem, aliud spem ponere in homine; tantumque interest, ut illud Deus jubeat, hoc prohibeat. Si autem aliquas vel insultationes vel tribulationes pro nomine Christi passus non defeceris à fide, nec à bona^a via deviaveris, majorem mercedem accepturus es: qui autem in his diabolo cesserint, etiam minorem perdunt. Sed humilis esto Deo, ut non te permittat tentari ultra vires tuas.

CAPUT
XXVI.
Initiatio
catechu-
meni, cum
expositio-
ne signo-
rum.
* s. salis.

50. HIS dictis interrogandus est, an hæc credat, atque observare desideret. Quod cum responderit, solemniter utique signandus est, & Ecclesie more tractandus. De sacramento^{*} sanè quod accipit, cum ei benè commendatum fuerit, signacula quidem rerum divinarum esse visibilia, sed res ipsas invisibiles in eis honorari; nec sic habendam esse illam speciem benedictione sanctificatam, quemadmodum habetur in usu quolibet: dicendum etiam quid significet &

^a Am. Er. & plures MSS. *vita*.

sermo ille quem audivit, quid in illo a condiat, cujus illa res similitudinem gerit. Deinde monendus est ex hac occasione, ut si quid etiam in Scripturis audiat quod carnaliter sonet, etiamsi non intelligit, credat tamen spiritale aliquid significari, quod ad sanctos mores futuramque vitam pertineat. Hoc autem ita breviter discit, ut quidquid audierit ex libris canonicis quod ad dilectionem æternitatis & veritatis & sanctitatis, & ad dilectionem proximi referre non possit, figuratè dictum vel gestum esse credat; atque ita conetur intelligere, ut ad illam geminam referat dilectionem. Ita sanè ut proximum non carnaliter intelligat, sed omnem qui cum eo in illa sancta civitate potest esse, sive jam, sive nondum appareat: & ut de nullius hominis correctione desperet, quem patientia Dei videt vivere, non ob aliud, sicut Apostolus ait, nisi ut adducatur ad poenitentiam.

51. Si longus tibi videtur iste sermo, quo tamquam præsentem rudem hominem instruxi, licet ea tibi dicere brevius, longiorem tamen esse debere non puto: quamquam multum interest, quid res ipsa cum agitur moneat, & quid auditorum præsentia non solum ferre, sed etiam desiderare se ostendat. Cum autem celeritate opus est, vide quam facilè explicari tota res possit. Fac rursus adesse aliquem, qui velit esse christianus: ergo & interrogatum, illud quod superior respondisse; quia & si non hoc res-

^a Er. & Lov. *condatur*. Verius MSS. & Am. *condiat*. Nam agitur hic de sacramento salis, quo catechumenus initiatur. Huc pertinet illud Augustini lib. I. Confess. c. II. *Et signabar jam signo crucis ejus, & condiebar ejus sale, jam inde ab utero matris mee*. Ipsa est quam hic dixit *speciem benedictione sanctificatam*: adeoque paulò supra loco sanè, legendum videtur *salis*.

Rom. 2.4.

Sermo
quando-
que bre-
vior adhi-
bendus.

respondet, hoc eum respondere debuisse dicendum est. Deinde hoc modo & cetera contenda.

Incipit sermo alius brevior.

Filius Dei missus, ut à morte quæ per Adamum intravit, liberaremur.

52. Verè, frater, illa magna & vera beatitudo est, quæ in futuro sæculo sanctis promittitur. Omnia verò visibilia transeunt, & omnis hujus sæculi pompa, & delicia, & curiositas interibunt, & secum ad interitum trahunt amatores suos. A quo interitu, hoc est, poenis sempiternis Deus misericors volens homines liberare, si sibi ipsi non sint inimici, & non resistant misericordiæ Creatoris sui, misit unigenitum Filium suum, hoc est, Verbum suum æquale sibi, per quod condidit omnia. Et manens quidem in divinitate sua, & non recedens à Patre, nec in aliquo mutatus, assumendo tamen hominem, & in carne a mortali hominibus apparendo venit ad homines: ut quemadmodum per unum hominem qui primus factus est, id est, Adam, mors intravit in genus humanum, quia consensus mulieri suæ seductæ à diabolo, ut præceptum Dei transgrederentur; sic per unum hominem, qui etiam Deus est Dei Filius, Jesum Christum, deletis omnibus peccatis præteritis, credentes in eum omnes in æternam vitam ingrederentur.

CAPUT XXVII. Prophetias veteris Testamenti impletas cerni in Ecclesia.

b

53. OMNIA enim quæ nunc vides in Ecclesia Dei, & sub Christi nomine per totum orbem terrarum b geri, ante sæcula jam prædicta sunt, & sicut ea legimus, ita & videmus; & inde ædificamur in fidem. Factum est aliquando diluvium per totam terram, ut peccatores deleterentur: & tamen illi qui evaserunt in arca, sacramentum futuræ Ecclesiæ demonstrabant, quæ

a Aliquot MSS. *mortalis*.
b Abest *geri* à MSS.

quæ nunc in fluctibus sæculi natat, & per lignum crucis Christi à submersione liberatur. Prædictum est Abrahamæ fidei servo Dei, uni homini, quòd de illo esset populus nasciturus, qui coleret unum Deum inter ceteras gentes quæ idola colebant: & omnia quæ illi populo ventura prædicta sunt, sic evenerunt ut prædicta sunt. Prophetatus est in illo populo etiam Christus Rex omnium sanctorum, & Deus venturus ex semine ipsius Abraham secundum carnem, quam assumpsit, ut omnes etiam filii essent Abraham, qui fidem ejus imitarentur; & sic est factum: natus est Christus de Maria virgine, quæ ex illo genere fuit. Prædictum est per Prophetas quòd in cruce passurus esset ab eodem populo judæorum, de cujus genere secundum carnem veniebat; & sic est factum. Prædictum est quòd resurrecturus esset; resurrexit: & secundum ipsa prædicta Prophetarum ascendit in cælum, & discipulis suis Spiritum sanctum misit. Prædictum est non solum à Prophetis, sed etiam ab ipso Domino Jesu Christo, quòd Ecclesia ejus per universum orbem terrarum esset futura, per sanctorum martyria passionesque disseminata; & tunc prædictum, quando adhuc nomen ejus & latebat gentes, & ubi notum erat irridebatur: & tamen in virtutibus miraculorum ejus, sive quæ per se ipse, sive quæ per servos suos fecit, dum annuntiantur hæc & creduntur, jam videmus quòd prædictum est esse completum, Regesque ipsos terræ, qui antea persequebantur christianos, jam Christi nomini subjugatos. Prædictum est etiam quòd schismata & hæreses ex ejus Ecclesia essent exituræ, & sub ejus nomine per loca ubi possent, suam, non Christi, gloriam quæsituræ; & ista completa sunt.

Num-

Hinc firmata fides eorum quæ ventura restant, iudicii ultimi & resurrectionis.

54. Numquid ergo illa quæ restant non sunt ventura? Manifestum est quia sicut ista prædicta venerunt, sic etiam illa ventura sunt, quæcumque tribulationes justorum adhuc restant; & iudicii dies, qui separabit omnes impios à justis in resurrectione mortuorum; & non solum eos qui sunt extra Ecclesiam, sed etiam ipsius Ecclesiæ paleas, quas oportet usque ad novissimam ventilationem patientissimè sufferat, ad ignem debitum segregabit. Qui autem irident resurrectionem, putantes quòd caro ista quia putrescit, resurgere non potest, ad poenas in ea resurrecturi sunt: & ostendet eis Deus, quia qui potuit hæc corpora facere antè quàm essent, potest ea in momento restituere sicut erant. Omnes autem fideles regnaturi cum Christo, ita resurgent in eodem corpore, ut etiam commutari mereantur ad incorruptionem angelicam: ut fiant æquales Angelis Dei, sicut Dominus ipse promisit; & laudent eum sine aliquo defectu & sine aliquo fastidio, semper viventes in illo & de illo, cum tali gaudio & beatitudine, quali nec dici nec cogitari ab homine potest.

Lucæ 20.
36.

Cavendæ tentationes à malis etiam in Ecclesia re-
pertis.

a

55. Tu itaque credens ista, cave tentationes (quia diabolus quærit qui secum pereant) ut non solum per eos qui extra Ecclesiam sunt, sive pagani, sive judæi, sive hæretici, non te hostis ille seducat; sed etiam quos in ipsa Ecclesia catholica videris malè viventes, aut a immoderatos voluptatibus ventris & gutturis, aut impudicos, aut vanis curiositatibus vel illicitis deditos, sive spectaculorum, sive remediorum^b aut divinationum diabolicarum, sive in

pom-

a MSS. immoderatis: fortè pro, in immoderatis.

b Editi, sive remediorum sacrilegorum. Abest sacrile-

go-

pompa & typho avaritiæ atque superbiæ, sive in aliqua vita quam lex^a damnat & punit, non eos imiteris: sed potiùs conjugaris bonis, quos inventurus es facilè, si & tu talis fueris; ut simul colatis & diligatis Deum gratis: quia totum præmium nostrum ipse erit, ut in illa vita, bonitate ejus, & pulchritudine perfruamur. Sed amandus est, non sicut aliquid quod videtur oculis; sed sicut amatur sapientia, & veritas,^b & sanctitas, & justitia, & caritas, & si quid aliud tale dicitur: non quemadmodum sunt ista in hominibus; sed quemadmodum sunt in ipso fonte incorruptibilis & incommutabilis sapientiæ. Quoscumque ergo videris hæc amare, illis conjungere, ut per Christum qui homo factus est, ut esset Mediator Dei & hominum, reconcilieris Deo. Homines autem perversos, etiamsi intrent parietes Ecclesiæ, non eos arbitreris intraturos in regnum cælorum: quia suo tempore separabuntur, si se in melius non commutaverint. Homines ergo bonos imitare, malos tolera, omnes ama: quoniam nescis quid cras futurus sit, qui hodie malus est. Nec eorum ames injustitiam; sed ipsos ideo ama, ut apprehendant justitiam: quia non solum dilectio Dei nobis præcepta est, sed etiam dilectio proximi, in quibus duobus præceptis tota lex pendet & Prophetæ. Quam non implet nisi qui^c donum acceperit Spiritum sanctum, Patri & Filio utique æqualem; quia ipsa Trinitas Deus est: in quo Deo spes omnis pon-

a
Societas
cum bonis.

b

Matth. 22.
37. & 39.

c

Spes omnis
in Deo.

gorum, à MSS. ut illa, quæ pòst adhibetur, vox diabolicarum, & ad divinationum referatur, & ad remediorum.

a Corbejensis MS. lex Dei: sed additum Dei à secunda manu.

b MSS. omittunt, & sanctitas, & justitia, & caritas.

c Sola editio Lov. pro donum, habet Dominum.

nenda est. In homine non est ponenda qualiscumque ille fuerit. Aliud est enim ille à quo justificamur, aliud illi cum quibus justificamur. Non autem solùm per cupiditates diaboli tentat, sed etiam per terrores insultationum & dolorum & ipsius mortis. Quidquid autem homo passus fuerit pro nomine Christi, & pro spe vitæ æternæ, & permanens toleraverit, major ei merces dabitur: quòd si cesserit diabolo, cum illo damnabitur. Sed opera misericordiæ cum pia humilitate impetrant à Domino, ut non permittat servos suos tentari plus quàm possunt sustinere.

1. Cor. 12.
13.

AD-

ADMONITIO

IN LIBRUM SUBSEQUENTEM

DE MORIBUS ECCLESIE CATHOLICÆ.

IN libro primo de Moribus catholicæ Ecclesiæ dicturus Augustinus, statuit summum bonum, quòd mores nostros referri oportet, non aliud esse præter Deum. Ad ipsum porro summo amore contendendum esse, uti in catholica Ecclesia Testamenti veteris æquè ac novi auctoritate docetur. Perstringit deinde officia caritatis in proximum. Ac postremò refert exempla continentie & morum verè christianorum, quæ in catholica Ecclesiæ alumnis eluxerunt.

In secundo quem de Manichæorum Moribus inscripsit, refellit in primis horum hæreticorum errorem de mali origine & natura. Tum excutit tria illa oris, manuum, & sinus, ut appellabant, signacula, quibus impios mores suos obvelabant. Superstitiosam eorundem abstinentiam redarguit. Tandemque deprehensa quædam in iis flagitia commemorat.

LIB. I. RETRACT. CAPUT. VII.

IJAM baptizatus autem cùm Romæ essem, nec ferre tacitus possem manichæorum jactantiam de falsa & fallaci continentia, vel abstinentia, qua se ad imperitos decipiendos, veris christianis, quibus comparandi non sunt, insuper præferunt, scripsi duos libros, unum de Moribus Ecclesiæ catholicæ: alterum de Moribus Manichæorum.

In